

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 08/06/2015

ΤΑΞΗ: Γ'

ΧΡΟΝΟΣ: 2 ΩΡΕΣ

Βαθμός: -----

Υπογραφή Καθηγητή/τριας -----

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ: ----- ΤΜΗΜΑ: ----- ΑΡ.---

ΤΟ ΓΡΑΠΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ.

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **τρία (3) μέρη**. Να απαντήσετε σε **όλα** τα μέρη και σε **όλα** τα ερωτήματα στα **φύλλα απαντήσεων**, όχι στο εξεταστικό δοκίμιο, το οποίο παραδίδεται στον επιτηρητή στο τέλος της εξέτασης.

Η **βαθμολόγηση** του εξεταστικού δοκιμίου είναι στην κλίμακα **ένα (1) -είκοσι (20)**.

Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού.

ΜΕΡΟΣ Α': ΓΛΩΣΣΑ

(Μονάδες 6)

Κείμενο 1^ο

Μετά από κάθε πόλεμο και, αφού σιγήσουν τα όπλα και αρχίσει η επανόρθωση, ακολουθεί απολογισμός των συνεπειών του πολέμου. Μαθαίνουμε τότε για τις απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό, νεκρούς και τραυματίες, και καταστροφές σε υλικοτεχνικές υποδομές. Βγαίνουν μετά οι διάφοροι ειδικοί, για να μας πληροφορήσουν πόσο θα κοστίσουν οι επανορθώσεις, πόσος χρόνος θα απαιτηθεί και σε τι νέες οικονομικές θυσίες πρέπει να υποβληθεί ο λαός για να πάρει μπροστά πάλι η οικονομία. Δεν ακούμε ποτέ από επίσημα χείλη τις συνέπειες του πολέμου στην ατομική και συλλογική ψυχολογία.

Μια πρώτη και **συνολική** προσέγγιση του τεράστιου αυτού προβλήματος θα μας πληροφορήσει ότι ο πόλεμος αφήνει τεράστια ψυχολογικά προβλήματα στους στρατιώτες που επέζησαν του πολέμου αλλά και σ' όλο τον πληθυσμό κυρίως της χώρας που δέχτηκε τη στρατιωτική επέμβαση. Τα ψυχολογικά τραύματα, αποτέλεσμα των τρομακτικών εμπειριών, θα τους συνοδεύουν σ' **όλη** τους τη ζωή και κάποια από αυτά θα εμποτίσουν και τις επόμενες γενιές.

Οι ψυχολογικές συνέπειες έχουν ομοιότητες αλλά και σημαντικές διαφορές ανάμεσα στους επιτιθέμενους και αμυνόμενους, ανάμεσα στη χώρα που κάνει τη στρατιωτική επέμβαση και στη χώρα που προσπαθεί να την αποκρούσει. Κοινός τόπος όλων των συμμετασχόντων στον πόλεμο είναι ο φόβος βίαιου θανάτου. Αυτός ο φόβος δεν μπορεί να καταπολεμηθεί ούτε με την πιο **τέλεια** και άρτια στρατιωτική εκπαίδευση. Ακόμα και η καλύτερη ψυχολογική υποστήριξη δεν έχει αποτελέσματα. Στην καλύτερη περίπτωση μπορεί να βοηθήσει ν' απωθηθεί στο υποσυνείδητο απ' όπου όμως αναδύεται κάθε στιγμή που βιώνεται κίνδυνος.

Η καταπολέμηση του φόβου του θανάτου εξαρτάται από το είδος των αξιών με τις οποίες είναι εφοδιασμένος ο στρατιώτης που πάει στον πόλεμο. Το αντίδοτο του φόβου είναι οι πανανθρώπινες αξίες. Και εδώ αρχίζει η διαφοροποίηση.

Αριστείδης Γιαννόπουλος

(διασκευή)

Κείμενο 2°

Σ' έναν πλανήτη, που ο πόλεμος, η βία και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας είναι στην ημερήσια διάταξη, σ' έναν πλανήτη που φλέγεται, «γιορτάζει» η ειρήνη; Όχι. Η ειρήνη είναι γεννημένη πάντα... να πολεμά.

Είναι σήμερα παραδεκτό ότι η ειρήνη πάντα τείνει το χέρι της προς όλους, ακόμα και σ' αυτούς που με το ένα χέρι τη χαιρετούν και στο άλλο κρατούν όπλο ή και μαχαίρι, για να της πάρουν το κεφάλι. Δε φοβάται όμως, γιατί έχει ιερό προορισμό. Ένα προορισμό δύσκολο, σε κόντρα με τους μεγάλους και τους παρανοϊκούς, που αποφασίζουν και κατευθύνουν τους πολέμους: φυλετικούς, θρησκευτικούς, εμφύλιους, κατακτητικούς. Η φρίκη του πολέμου και ο θάνατος των αθώων ψυχών είναι η **δική** τους ζωή.

Είναι νωπές οι μνήμες από το έγκλημα στην Κύπρο, με τη συνεχιζόμενη κατοχή μεγάλου μέρους της, και μάλιστα μιας χώρας-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου και την καταπάτηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Και μια ειρήνη που συνεχίζει να... πολεμά.

Οι Δίδυμοι Πύργοι, οι νέοι βομβαρδισμοί της Δύσης στο Ιράκ, στη Συρία και όπου γης, οι απάνθρωπες τηλεοπτικές τελετουργίες με αποκεφαλισμούς και εκτελέσεις παγώνουν το αίμα του κόσμου. Αυτά τα εγκλήματα των εγκλημάτων φέρνουν αντιμέτωπη την κοινωνία με τον φανατισμό, με τα αντίποινα και την εκδίκηση. Ποιος ρωτά την ειρήνη;

Ποια ήταν τα θύματα της μοιραίας πτήσης πάνω απ' την Ουκρανία; Αθώοι άνθρωποι που απογειώθηκαν με προορισμό... ζωής. Ο πύραυλος βρήκε τον στόχο του στον αέρα και σε λίγα δευτερόλεπτα οι άνθρωποι «κατέβηκαν» στάχτες. Έτσι προσγειώθηκαν, στάχτες που σκόρπισαν αναζητώντας εκεί, επί τόπου, τους εγκληματίες. Τους φυσικούς αυτουργούς. Γιατί οι ηθικοί αυτουργοί, την ίδια ώρα, έδιναν συνεντεύξεις, μιλούσαν με παρρησία για την αξία της ανθρώπινης ζωής και την ειρήνη. Αν και την «σκότωσαν» στον αέρα, η ειρήνη δεν πέθανε. Έχει τον προορισμό της. Πάντα θα πολεμά... τον πόλεμο.

Φεύγει με τους κυνηγημένους, από τις χώρες της «Αραβικής Άνοιξης» και με ανθρώπους που απειλούνται από τη λεπίδα των τζιχαντιστών και άλλων οργανώσεων. Με ανθρώπους που πληρώνουν ό, τι έχουν και δεν έχουν με όνειρο την ελευθερία τους. Με τους πεινασμένους και εξαθλιωμένους που καταφεύγουν στα σαπιοκάραβα των δουλεμπόρων. Η ειρήνη μαζί τους παλεύει.

Κάποιοι από τους μετανάστες-πρόσφυγες φθάνουν στην ελεύθερη στεριά. Κάποιοι δεν έφθασαν ποτέ. Ναυάγησαν. Η Μεσόγειος έγινε «υγρός τάφος» τους. Ναυάγησε μαζί τους και η ειρήνη. Καταποντίστηκε. Ήταν πιο ισχυροί οι δουλέμποροι. Όμως γρήγορα **θα αναδυθεί** και πάλι, γιατί έχει τον προορισμό της. Δεν έχει δική της πατρίδα, φεύγει μακριά.

Εν μέσω βομβαρδισμών, παρούσα στην Υεμένη. Με την παρέμβαση και τη διαμεσολάβηση του ΟΗΕ υπεγράφη συμφωνία μεταξύ κυβέρνησης και ανταρτών της οργάνωσης Ανσάρ αλ Αλάχ. Και από εκεί στο Αφγανιστάν. Παρούσα στην πολυπόθητη συμφωνία για «Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας».

Θα ήθελα να αναφερθώ ιδιαίτερα στην περίπτωση της Ιρλανδής Μέριντ Μαγκουάιρ, η οποία βραβεύτηκε με το Νόμπελ Ειρήνης το 1976, μιας γυναίκας-συμβόλου, που γεννήθηκε στο Μπέλφαστ και έζησε τη βία και τις ακρότητες μεταξύ καθολικών και προτεσταντών (η ίδια είναι καθολική), μιας γυναίκας που λίγο καιρό πριν προκάλεσε με τις θέσεις της και προέτρεψε τον πρόεδρο των ΗΠΑ (και νομπελίστα ειρήνης) Μπαράκ Ομπάμα να αφήσει τους παλικαρισμούς και την «πολιτική της εκδίκησης» και χάριν της ειρήνης να διαπραγματευθεί με τους τζιχαντιστές και το Ισλαμικό Κράτος.

Αυτή είναι η ειρήνη. Ταπεινή και υπερήφανη, φτωχή και μονάκριβη, θείο γέννημα των ανθρώπων, με αισθήματα βαθιά και πάντα απέναντι στα απάνθρωπα ένστικτα.

Έχει... τον προορισμό της.

Πάντα πολέμιος των πολέμων.

Γεώργιος Κανιάρης, Ελευθεροτυπία, 24 Σεπτεμβρίου 2014

I. Ερωτήσεις κατανόησης

1. α) Να γράψετε **δύο (2)** από τις συνέπειες του πολέμου, οι οποίες αναφέρονται στο **Κείμενο 1** (μον. 0,5)
β) Σε ποια από τις συνέπειες που αναφέρονται στο **Κείμενο 1** δίνει έμφαση ο συγγραφέας και πώς βιώνεται από τους στρατιώτες, οι οποίοι συμμετέχουν στον πόλεμο; (μον. 0,5)
2. Σύμφωνα με τον συγγραφέα του **Κειμένου 2**
α) ποιες ενέργειες εμποδίζουν την επικράτηση της ειρήνης; Να αναφέρετε **δύο (2)** (μον. 0,5)
β) με ποιους τρόπους είναι δυνατή η επικράτηση της ειρήνης; Να αναφέρετε **δύο (2)**. (μον. 0,5)

II. Οργάνωση κειμένου

1. Να δώσετε τίτλο για καθένα από τα κείμενα. (μον. 0,5)
2. Να δώσετε πλαγιότιτλο για την προτελευταία παράγραφο του **Κειμένου 2**. (μον. 0,5)

III. Μορφοσυντακτικά φαινόμενα

1. Να **ονομάσετε τις τέσσερις (4)** πιο κάτω δευτερεύουσες προτάσεις, οι οποίες είναι υπογραμμισμένες στα κείμενα 1 και 2. (μον. 1)
 - αφού σιγήσουν τα όπλα
 - για να μας πληροφορήσουν
 - Αν και την «σκότωσαν» στον αέρα
 - γιατί έχει τον προορισμό της.
2. Να **ονομάσετε τις δύο (2)** πιο κάτω προτάσεις, οι οποίες είναι υπογραμμισμένες στα **Κείμενα 1 και 2** και να γράψετε τον **συντακτικό τους ρόλο**. (μον. 1)
 - πόσο θα κοστίσουν οι επανορθώσεις
 - ότι η ειρήνη πάντα τείνει το χέρι της προς όλους.

IV. Λεξιλογικές ασκήσεις

Στα **Κείμενα 1 και 2** υπάρχουν λέξεις γραμμένες με έντονα γράμματα:

1. Να βρείτε **ένα (1) συνώνυμο** και **ένα (1) αντίθετο** για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις: (μον. 0,5)
 - συνολική
 - θα αναδυθεί
2. Να βρείτε **ομόηχα ή τονικά παρώνυμα** για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις: (μον. 0,5)
 - δική
 - τέλεια
 - αυτή
 - όλη

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

(Μονάδες. 8)

Αφού αξιοποιήσετε τις πληροφορίες που δίνονται στα κείμενα του **ΜΕΡΟΥΣ Α**, να γράψετε ένα **άρθρο (300 – 350 λέξεων)** για το περιοδικό του Σχολείου σας στο οποίο θα αναφέρεστε στις συνέπειες του πολέμου και στους τρόπους- μέσα για αποφυγή του και επικράτηση της ειρήνης..

ΚΕΙΜΕΝΑ

ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ 1	ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ 2
Βάκης Λοϊζίδης, <i>Μικροαστοί</i> Καθηλωμένοι στις κουνιστές μας καρέκλες αποζητάμε τις υπηρεσίες αλλοδαπής οικιακής βοηθού. Σχεδόν αγγλόφωνοι παρατηρούμε τεθλασμένες γραμμές να διαγράφονται πάνω στη γη μας. Η ιδέα της αντιπαροχής σαγηνεύει τη σκέψη μας μα στο καλάθι δεν απόμειναν κλήροι. Πώς να χωρέσει τ' όραμα του παιδιού σε τούτη την οθόνη! Βάκης Λοϊζίδης, <i>Χειροποίητα μηχανής</i>, Ωρίων, Λευκωσία 1999	Φοίβος Σταυρίδης, <i>Η γριά γιαγιά μου</i> Η γριά γιαγιά μου η εκατόχρονη πια δεν κοιμάται με τα παραμύθια, ολημερίς κοιτάζει κατά τον βοριά με ήλιο, με βροχή –πού 'ναι τ' αδράχτι της σε τούτο το τσαντίρι σύνεργο διαβόλου; Κάθεται και κοιτάζει τα βουνά με ξεπλυμένα μάτια, κάθεται κι αφουγκράζεται τη γη, κι ακούει στη μακρινή αυλή της ξένα βήματα τον σπόρο να τσακίζουν που τολμά ν' ανθίσει. «Θα περιμένω, γιε μου», λέει η γριά γιαγιά μου η εκατόχρονη «να πάω σπίτι μου· εδώ δεν είναι τόπος μου για να πεθάνω». Κι έτσι ως γυρνά και συνεχίζει να κοιτάζει τα βουνά ξέρω πως η γριά γιαγιά μου η εκατόχρονη, αυτό θα κάνει. Φοίβος Σταυρίδης, <i>Απομυθοποίηση</i>, Λευκωσία 1978

ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργος Φιλίππου Πιερίδης

Μινιατούρες

Οι «**Μινιατούρες**» ανήκουν στη συλλογή *Ο καιρός της Δοκιμασίας*, η οποία εκδόθηκε το 1978 και έχει ως υπό-βαθρο τα γεγονότα του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο. Πρόκειται για δεκατρείς μικρής έκτασης ιστορίες, οι οποίες στο σύνολό τους συνθέτουν την εικόνα του χαλασμού, της έσχατης δοκιμασίας, αλλά και της επίμονης προσπάθειας για ανασύνταξη και νέα πορεία των δοκιμαζομένων Κυπρίων.

7

Ένα μικρό σκυλί, ένα περιφρονημένο μούλικο από τυχαία διασταύρωση τσοπανόσκυλου με ζαγάρι, ήταν το μόνο ζώο απ' το χωριό, που βρέθηκε στην προσφυγιά.

Στο χωριό ζούσε αδέσποτο, πότε να περιπλανιέται και να ψαχουλεύει μέσα στα σκουπίδια, πότε ν' ακολουθάει τα παιδιά από κάποια απόσταση ώσπου να σιγουρευτεί για τις διαθέσεις τους: αν θα το πετροβολήσουν, ή αν θα το καλέσουν να παίζει μαζί τους.

Πάνω σε μια τέτοιαν ώρα, να παίζει με τα παιδιά, βρέθηκε κείνη τη μαύρη μέρα του φευγιού απ' το χωριό. Κι όταν τα παιδιά, ακούοντας τα γοερά καλέσματα, τρέξαν και μπήκαν στο λεωφορείο, το πήρε για συνέχεια του παιχνιδιού, πήδηξε κατόπι τους και χώθηκε κάτω από 'να κάθισμα.

Τώρα, στον καταυλισμό, συνεχίζει σαν πρώτα: πότε να περιπλανιέται σκυφτό κι ανήσυχο ανάμεσα στα τσαντήρια, πότε να παίζει με τα παιδιά.

Όμως τις νύχτες δεν ησυχάζει σαν πρώτα, που πήγαινε στ' αχούρι του Αρέστη και κουλουριάζονταν πλάι στην αγελάδα κι ένιωθε συντροφεμένο κι αποκρινότανε μ' έναν ήσυχο στεναγμό που την άκουγε να σαλεύει και να μουθουνίζει.*

Τώρα τις νύχτες τριγυρνάει απαρηγόρητο μεσ' στον καταυλισμό και γρούζει* λυπητερά, αποζητώντας τη συντροφιά του πού 'χασε.

13

Να μην ξεχνάμε, ωστόσο, τα λόγια του αθάνατου Μακρυγιάννη: «ο άνθρωπος είναι και για το καλό και για το κακό».

Μαζί με τις καλές προθέσεις και τις ελπίδες, κρυφοπαραμονεύουν μέσα μας η κούραση, ο πειρασμός να ξεχάσουμε, να κοιτάξουμε πώς να βολευτούμε.

Ακόμα κι η πιο μεγάλη συμφορά, όταν χρονίζει πολύ, γίνεται μονότονη. Τον αβάσταχτο πόνο της αρχής, την αγανάκτηση, την αποφασιστική διεκδίκηση του δίκιου μας που καταπατήθηκε, μπορεί τότε ν' αντικαταστήσει, τρυπώνοντας ύπουλα, μια διάθεση μελαγχολικής εγκαρτέρησης, που δεν απέχει πολύ από τη συνήθεια, τη συνήθεια στη συμφορά, που είναι χειρότερη από την ίδια τη συμφορά.

Γ. Φιλίππου Πιερίδης, *Η τετραλογία των καιρών*, Π.Ι.Τ.Κ., Λευκωσία 2000

***να μουθουνίζει:** να μουγκανίζει

* **γρούζει :** σκούζει, βρυχάται

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιο είδος, ως προς τη μορφή τους, ανήκουν τα ποιήματα «Η γριά γιαγιά μου» και «Μικροαστοί».
Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **τέσσερα (4)** επιχειρήματα. (μον. 1)
2. Σε ποιο πρόσωπο μιλά η ποιητική φωνή στο ποίημα του Βάκη Λοϊζίδη και σε ποιο πρόσωπο ο αφηγητής στις «Μινιατούρες» 7 και 13; Ποια οπτική γωνιά δηλώνουν αντίστοιχα; (μον. 0,75)
3. Μέσω ποιου «πρωταγωνιστή» αποδίδει την απώλεια και θλίψη του ξεριζωμού ο Γ. Φ. Πιερίδης στη «Μινιατούρα» 7 ; Να συγκρίνετε τον τρόπο που βιώνει τον ξεριζωμό ο «πρωταγωνιστής» του Γ. Φ. Πιερίδη στη «Μινιατούρα» 7 , με τον τρόπο που τον βιώνει η γιαγιά στο ποίημα του Φ. Σταυρίδη «Η γριά γιαγιά μου» (μον. 2,25)
4. Ποια εικόνα της σύγχρονης κυπριακής πραγματικότητας παρουσιάζει ο Β. Λοϊζίδης στο ποίημά του «Μικροαστοί»; Πώς συνομιλεί με τη «Μινιατούρα» 13 του Γ. Φ. Πιερίδη ; (μον. 1)
5. Να σχολιάσετε τους τελευταίους στίχους στο ποίημα του Β. Λοϊζίδη. Σε τι αποσκοπεί η αναφορά στο «όραμα του παιδιού»; (μον. 1)

Η Διευθύντρια

.....

Ζωή Οδυσσέως Πολυδώρου